

Dźwierzuty – Swersutten – Mentzelsgut – Mensguth

Około 1374 roku Wielki Mistrz Zakonu NMP Winrich von Kniprode nadał 250 włók ziemi wokół Dźwierzut rycerzowi Mentzlowi von Wildenau, który około 1383 roku zbudował obronny zamek.

W 1349 roku najstarsze dokumenty wymieniają w z nazwiska miejscowego duszpasterza ks. Herdera, a w 1399 roku przeznaczają się 4 włóki ziemi na potrzeby kościoła. Usytuowany na wysokiej skarpie porośniętej klonami i jesionami, wzniesiony został jeszcze według wzorów architektury późnogotyckiej z elementami stylu barokowego pochodzącego po pożarze w 1693 roku.

W 1438 roku komtur elbląski Heinrich Reuss von Plauen odnotowuje, iż Dźwierzuty były główną miejscowością wielkich dóbr ziemskich należących do rodziny von Wildenau. Na cześć właściciela zmieniono nazwę Swersutten na Mentzelsgut (Mensguth).

W 1459 roku Dźwierzuty zostają oddane przejściowo w zastaw burmistrzowi Pasymia, co rozpoczyna długotrwały podział na wieś i folwark. Dotychczasowy właściciel Mathes Kromer wydzierżawił folwark w 1473 roku Georgowi Schultzke na prawach magdeburskich.

W 1483 roku Hans von Pfeilsdorf „Syn Pana Hoyka” zamienia dobra, które miał Mentzel von Wildenau koło Szczytna z Komturią Elbląską za swe dobra pod Morągiem. Wieś zostaje zobowiązana do płacenia daniny Zakonowi a sołectwo powierzono niejakiemu Tomaszowi. Z tego okresu pochodzi zapis podpisany przez Mikołaja von Theergewisch, Konze von Siebald i Hansa von Pfeilsdorf nadający wiernemu słudze Gedowittowi karczmę, przywilej zbudowania młyna dla Steffena Moellera.

27 września 1523 roku Johannes Briesmann, doktor teologii Uniwersytetu we Frankfurcie nad Odrą wygłosił w katedrze królewieckiej na Knipawie pierwsze kazanie w duchu reformacyjnym.

W Boże Narodzenie 1523 roku Biskup Georg von Polentz, ostatni katolicki i pierwszy ewangelicki biskup Sambii, wygłosił w katedrze królewieckiej kazanie, w którym podkreślił, że jedyna droga do zbawienia wiedzie przez wiarę i chrzest.

6 lipca 1525 roku po zawarciu Traktatu Krakowskiego Książę Albrecht oficjalnie wprowadził luteranizm w całym kraju i ogłosił „*Mandat reformacyjny*”. Prusy stały się pierwszym protestanckim krajem na świecie.

Według zarządzenia z 10 marca 1528 roku parafia Dźwierzucka podlegała biskupowi pomezzańskiemu Paulowi Speratusowi.

W 1563 roku Książę Albrecht von Hohenzollern zapisuje 4 włóki ziemi braciom Jakubowi i Urbanowi Leyssnerom, a 24 października 1565 roku 10 włók ziemi Lorenzowi Rochowi.

W 1693 roku wielki pożar strawił część kościoła, który odbudowano w 1695 roku.

W latach 1763 – 68 proboszczem dźwierzuckiej parafii był Johann Samuel Gregoroviusa, autor „Postylli polskiej w sobie 67 kazań zawierającej...” (Gdańsk 1763), jedyne w XVIII w. zbioru kazań ewangelickich napisanych w języku polskim.

Od 1770 roku Dźwierzuty stają się siedzibą urzędu dominialnego.

W sierpniu 1914 roku, w czasie I Wojny Światowej, Dźwierzuty zostały przejściowo zajęte przez wojska rosyjskie. Dowódca korpusu generał Nowosilcow kwaterował na plebanii ewangelickiej. Dzięki staraniom ówczesnego proboszcza Christopa Danielowskiego wieś nie została zniszczona przez wojska rosyjskie.

Lata 30 i 40 XX wieku to okres sprawowania władzy przez Narodowych Socjalistów. Niektórzy parafianie wystąpili z kościoła przyłączając się do frakcji Niemieckich Chrześcijan. Jednak wielu ewangelików opowiedziało się za będącym w opozycji Kościołem Wyznającym. Był to bardzo trudny okres dla dźwierzuckiej parafii.

21 stycznia 1945 roku wojska radzieckie zajmują Dźwierzuty, następuje częściowy powrót mieszkańców po nieudanej ewakuacji w kierunku zatoki gdańskiej, a także coraz silniejszy napływ ludności polskiej z Mazowsza oraz repatriantów z kresów wschodnich. Powstają struktury polskiej administracji państwowej. Rozpoczęły się trudne dzieje najnowsze. Na Mazurów spadł gniew ofiar, przez co sami stali się ofiarami. Ojczyzna Mazurów stała się dla nich obczyzną.

Od 1945 roku Parafia Ewangelicka w Dźwierzutach jest filialem Parafii Ewangelicko – Augsburskiej w Pasymiu.

Zapraszamy do zapoznania się z bogatą, ponad sześciowiekową historią Dźwierzut i parafii ewangelickiej.